HAZRETİ ALİYYÜL MÜRTEZA

Eshâb-ı kiramın büyüklerinden. Peygamberimizin (aleyhisselâm) dâmâdı ve dördüncü halîfesidir. Peygamberimizin (aleyhisselâm) amcası Ebû Tâlib'in oğludur. Künyesi Eb'ül-Hüseyin'dir. Bir künyesi de Peygamberimizin (aleyhisselâm) iltifât buyurarak söylediği "Ebû Türâb"dır. Hiç puta tapmadan müslüman olduğu için "Kerremallahü vecheh", kahramanlığı ve çok cesur olmasından dolayı "Kerrâr" "Esedullah-il gâlib" lakabları verilmiştir. Ayrıca takdîr-i ilâhiyyeye gösterdiği tam rızadan dolayı da "Mürteza" denilmiştir. Hazreti Ali, Hicret'ten yirmiüç sene önce (m. 599) senesinde Mekke'de doğdu. 40 (m. 660)'da şehîd edildi. Hazreti Ali Cennetle müjdelenen on sahâbîden dördüncüsü ve Ehl-i beytin birincisidir.

Hazreti Ali'nin babası Ebû Tâlib'in, geliri az, ailesi kalabalıktı. O sıralarda Mekke'de bir kıtlık hüküm sürdüğünden Peygamber efendimiz (aleyhisselâm), amcası Abbas'a (radıyallahü anh): "Ey amca, kardeşinin çoluk çocuğu çok olmakla masrafı da çoktur. Buna mukabil geliri azdır. Ona yardımcı olmak lâzımdır. Aile geçimindeki yükünü hafifletelim. Her birimiz bir oğlunu alalım", teklifinde bulundu. Bu teklifin, amcası Ebû Tâlib tarafından kabûlü ile Hazreti Ali beş yaşından itibâren Resûlullah ile yaşamış, Resûl-i Ekrem'in tâlim ve terbiyesinde yetişmiş, O yüce irfan hazinesinin feyzinden kana kana içmiştir.

Çocuklar arasında ilk defa Muhammed aleyhisselâmın Peygamberliğini tasdîk edenlerdendir. Güzel ahlâkın canlı timsali idi. "Allah'ın arslanı!" diye tanınmıştı. Şecaati, metaneti, cesâreti eşsizdi, hiç bir vakit haddi aşmazdı.

Hayatının sonuna kadar Hazreti Resûl'ün yanından hiçbir sûretle ayrılmamış, dâima meclislerinde bulunmuş, Onu can kulağıyla dinlemiştir. Küçük yaşta müslüman olmuş ve Nebîyy-i zi-Şân'ın yüksek nazarlarına, muhabbetlerine mazhar olduğundan dolayı kendisinde harikulade meziyyetler tecelli edip durmuş, Resûl-i Ekrem'in ilmen, ahlâken vârisi olmuştur.

Müslüman olması şöyle olmuştur: Daha on yaşında iken, bir gün Resûlullah (aleyhisselâm) ile Hazreti Hadîce'nin beraber namaz kıldığını gördü. Namazdan sonra, "Bu nedir?" diye sordu Resûl-i Ekrem (aleyhisselâm): "Bu Allahü teâlânın dinidir. Seni bu dîne davet ederim. Allahü teâlâ birdir, ortağı yoktur. Lât ile Uzzâ isimli putları terk etmeni emrederim."diye cevap verdi. Ali (radıyallahü anh): "Önce bir babama danışayım." dedi. Resûlullah ona "İslama gelmezsen, bu sırrı kimseye söyleme!" buyurdu. Hazreti Ali ertesi sabah, Resûlullahın huzûruna gelerek "Yâ Resûlallah, bana İslâmı arz eyle" diyerek müslüman oldu. Müslüman olanların üçüncüsüdür. Hazreti Ali, çok fedakâr idi. Onun Resûl-i Ekrem (aleyhisselâm) uğrunda gösterdiği fedâkârlık ve O'nu kendine tercih etmesi, her türlü takdîrlerin üstündedir.

Peygamber efendimiz, Hak teâlâ'dan hicret emrini aldığı zaman, Hazreti Ali'nin de Resûl-i Ekrem'in yatağında yatacağı, Allahü teâlâ tarafından emredilmişti. Böylece Hazreti Ali, Resûl-i Ekrem'in evlerindeki emânetleri yerine ulaştırmak için ve Mekke'de kalan Eshâb-ı kiram üzerine vekîli oluyordu. Resûl-i Ekrem bunların hepsini Hazreti Ali'ye emânet etmişti.

Hicret gecesi kâfirler, Resûlullah'ın (aleyhisselâm) saâdethânelerinin etrâfını sarmışlardı. Şeytan da aralarında idi. Hak teâlâ, şeytân dahil bütün kâfirlere bir uyku verdi. Bunlar uykuda iken Resûl-i Ekrem, Hazreti Ebû Bekir ile beraber evden çıktılar.

Hak teâlâ, Mikâil ve İsrâfil (aleyhisselâm)'a "Kafirler belki bir anda, Ali'ye bir hatada bulunurlar. Sizler behemehal Ali'nin yanına yetişin?" buyurdu. Bu iki büyük melek, Hazreti Ali'nin yanına geldiler. Mikâil (aleyhisselâm) hazreti Ali'nin başucunda, İsrâfil (aleyhisselâm)'da ayak ucunda oturup duâ ederlerdi. Bir zaman sonra (mel'ûn) Şeytan uyandı. Yüksek sesle: "Vay! Muhammed kaçtı." dedi. Şeytan, kâfirlere insan sûretinde görünürdü. Kâfirler mel'ûna: "Ne biliyorsun?" dediler. Mel'ûn Şeytan: "Binlerce senedir uyku gözüme girmemişken, bu gece Muhammed'in yaptığı sihirle uyuyakalmışım" dedi.

Bunun üzerine bütün kâfirler Resûl-i Ekrem'in evine hücum ettiler. Hazreti Ali'yi, Resûlullah'ın (aleyhisselâm) yatağında gördüler. Resûl-i Ekrem'in nerede olduğunu sordular. Hazreti Ali "Bilmem" dedi. Kâfirler aramak için dışarıya çıktılar. Ertesi gün o kadar kâfirin arasında, Resûlullah'ın (aleyhisselâm) Kâ'be-i şerîfte devamlı oturdukları makama Hazreti Ali oturdu. "Resûl-i Ekrem'de kimin hakkı var ise, gelsin benden alsın!" diye nidâ ettirdi. Herkes gelip nişanını söyleyerek emânetini aldı. Bütün emânetlerini sahiplerine teslim etti.

Mekke-i Mükerreme'de kalan Eshâb-ı Güzin, Hazreti Ali'nin kanadı altına sığındılar. Hiçbir kâfir, Hazreti Ali'nin korkusundan Eshâb-ı kiramın hiçbirine eziyyet edemedi. Resûlullah'ın saâdethâneleri Mekke'de olduğu müddetçe Hazreti Ali de orada kaldı. Bir zaman sonra Resûl-i Ekrem evinin, Medine-i Münevvere'ye getirilmesini emir buyurdu.

Allah'ın arslanı Hazreti Ali, Kureyş kâfirlerinin toplandıkları yere gitti. "İnşâallahü teâlâ yarın Medine-i Münevvere'ye gidiyorum. Bir diyeceğiniz var mı? Ben burada iken söyleyin" buyurdu. Hepsi başlarını eğip hiçbir şey söylemediler. Hazreti Ali oradan ayrılınca Ebû Cehil kalktı: "Ey Kureyş'in büyükleri! Muhammed, evi burada olduğu müddetçe bize düşmanlık etmez, buna mâni olmalıyız", dedi. Kâfirlerin her biri şöyle yaparız, böyle yaparız, dediler. Sonra Hazreti Abbas'a yalvardılar. "Kardeşinin oğluna söyle Muhammed'in evini kaldırmasın, yoksa aramız açılır", dediler. Hazreti Abbas bu sözleri Hazreti Ali'ye söyledi. Hazreti Ali; "Amcacığım, yarın inşâallah Resûl-i Ekrem'in evindeki eşyayı götüreceğim. Kararım kat'îdir. Yoluma çıkan olursa cenk ederim." buyurdu. Hazreti Abbas, Hazreti Ali'nin sözlerini Kureyş kâfirlerine söyleyince canları sıkıldı. Hazreti Ali'yi şehirden dışarı çıkarmayacaklarına karar aldılar. Sabah oldu. Hazreti Ali, Resûl-i Ekrem'in saâdethânesindeki eşyaları toplayıp yola koyuldu. Kureyş'den dört beş kişi atlı olarak Hazreti Ali'nin yolunu kestiler. "Geri dön, yoksa, seninle cenk ederiz." dediler. Hazreti Ali yükleri indirip bunların üzerine yürüdü. Hak teâlânın izniyle onlara galip geldi. Tekrar hâne-i se'âdetin mübârek yüklerini kaldırıp yola koyuldu. Yolda, o zaman henüz îmân etmemiş olan Mikdâd bin Esved, Hazreti Ali'nin karşısına çıktı. Hazreti Ali hiçbir söz söyletmeden bir vuruşta yere yıktı. Göğsüne çıkıp imâna davet buyurdu. Derhâl cân-ı gönülden kabûl edip Müslüman oldu. Mikdâd bin Esved'in (radıyallahü anh) bir oğlu, Hazreti Hüseyin uğrunda, Kerbelâ'da canını feda edip şehîd olmuştur. Mikdâd hazretleri, Eshâb-ı kiramın büyüklerinden ve bahadırlarındandır. Hazreti Ali, Resûlullah'a (aleyhisselâm) şişmiş olan ayaklarından kanlar akar vaziyette, Kûba'da yetişmişti. Gündüzleri saklanıp, geceleri yaya olarak yürüdüğü bu yolculuğun sonunda Peygamberimizin huzûruna gidemiyecek bir halde idi. Resûl-i Ekrem efendimiz bunu haber alınca, bizzat kendisi teşrîf etmiş, Hazreti Ali'yi görünce hâline acımış, sevgili, fedakâr amca-zâdesini kucaklamış, mübârek iki eliyle, o hak yolunda binlerce meşakkate katlanmış olan narin, nazik ayakları okşamış, kendisine afiyeti için duâ buyurmuştu. Hatta Hazreti Ali'nin bu fedâkârlığı üzerine: "İnsanlardan öyleleri vardır ki,

Allah'ın rızâsı için nefsini feda eder." âyet-i celîlesinin nâzil olduğu rivâyet edilir.

Hazreti Ali, Medine-i Münevvere'de, Mescid-i Nebevî'nin inşaasında çok çalışmış, bizzat sırtında taş ve toprak taşımıştır. Başta Bedir, Uhud ve Hendek harbleri olmak üzere, Resûlullahın bütün gazvelerinde bulunarak, fevkalâde gayret ve kahramanlıklar göstermiştir. Hazreti Ali Bedir savaşında birçok azılı müşriki öldürmüştür. Daha savaşın başlarında mübârezede Velîd bin Ukbe'yi bir kılıç darbesiyle öldürdü. Akşama doğru, iki taraf da birbirine karışmıştı. Kum tepesinin üzerinde zırhlara bürünmüş müşriklerden birisi, Sa'd bin Hayseme'yi şehîd etmişti. Hazreti Ali, O'na yaklaştı. Müşrik atından indi ve Hazreti Ali ile vuruşmaya başladı. Hazreti Ali, müşrikin darbesini kalkanı ile karşıladı ve müşrikin kılıcı kalkana saplanıp kaldı. Hamle sırası Hazreti Ali'ye gelmişti. Hazreti Ali kılıcı ile müşrikin göğsüne doğru çaldı. Zırhını enlemesine biçince müşrik titredi ve sarsıldı. Hazreti Ali o esnada arkasında bir kılıcın parladığını ve şakıdığını görünce başını eğdi. Kılıcı parlatan "Al buda ben Abdülmuttalib'in oğlundan!" derken müşrikin kellesi, miğferiyle birlikte yere yuvarlandı. Hazreti Ali dönüp arkasına baktığı zaman, Hazreti Hamza'yı gördü.

Yine bu savaşta Nevfel bin Huveylid ile karşılaştı. Nevfel hakkında Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) buyurdu ki: "Yâ Rabbi! Nevfel bin Huveylide karşı bana yardımcı ol! O'nun hakkından gel!" diye duâ etmişti. Hazreti Ali, onun bu savaşta kılıcıyla önce bacaklarını sonra kafasını kopardı. Sonra Peygamber efendimize (aleyhisselâm) Nevfeli öldürdüğünü haber verdi. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem, "Allahü ekber" diye tekbir getirdi ve "Allahü teâlâ O'nun hakkında duâmı kabûl etti" buyurdu. Hazreti Ali, Bedir'de ayrıca Âs bin Sa'îd'i de katlederek, müslümanlara büyük hizmet etti. İbn-i esîr'in rivâyetine göre Hazreti Ali, Bedir savaşında müşriklerin başlarını ağaçlardan meyva düşürür gibi düşürüyordu. Bedir savaşına katıldığında 25 yaşında idi. Hazreti Ali sadece Uhud gazvesinde onaltı kılıç darbesi almıştı. Hendek savaşında da müşriklerin en azılıları ile savaştı. Muharebenin iyice şiddetlendiği yirmiikinci gün, Amr bin Abdûd adlı müşriklerin en azılılarından biri, Hendek kenarlarına gelip meydana er istedi. Müslümanlardan kimse Amr'ın davetini kabûl etmedi. Bir daha meydan okudu. Yine hiçbir müslüman çıkmadı. Yedi kere böyle oldu. Yedincide Resûlullah (aleyhisselâm) efendimiz, Hazreti Ali'yi çağırdı, huzûruna oturttu:

"Yâ Ali! Benim atıma bin, kılıcımı al, Amr bin Abdûd'un önüne yiğitçe, cesâretle var. Onun heybetinden, uzun boyundan endişe etme. Ben, Hak teâlâ'dan sana yardım etmesi için, senin elinle Müslümanların, bunun şerrinden kurtulmaları için duâ ediyorum" buyurdu.

Hazreti Ali atına bindi. Kılıcını kuşandı. Avını gözetliyerek giden bir arslan gibi, Amr'ın önüne vardı. "Yâ Amr! Duydum ki sen Kâ'be'nin karşısında ahd etmişsin ki, Kureyş'den bir kişi senden iki şey istese birini yaparmışsın." buyurdu. Amr "Evet öyle söz verdim" dedi. Hazreti Ali: "Biliyorsun ben Kureyşdenim. Senden iki şey isteyeceğim. Hiç olmazsa birini kabûl et", buyurdu. Birinci isteğim, Allah'ın birliğine ve Resûlünün Hazreti Muhammed (aleyhisselâm) olduğunu ikrâr ve tasdîk etmendir", buyurdu. Amr: "Bunu kabûl etmiyorum, başka ne istiyorsun?" dedi. Hazreti Ali: "İkinci isteğim bu iki kuvveti hallerine bırakıp, Mekke'i Mükerreme'ye gitmendir" buyurdu. Amr "Bunu kabûl ettim, yalnız Ebû Bekr, Ömer ve Osman (radıyallahü anh)ın başlarını keserim," dedi. Hazreti Ali: "Ey ahmak! Benim başımı kesmeden onların başını nasıl kesersin?" buyurdu. Amr: Yâ Ali! Sen henüz gençsin, dünyânın tadını almamışsın, ben senin başını kesmek istemem." dedi. "Ben Allahü teâlânın yardımı ve Resûlünün duâsı ile senin başını kesmek isterim" buyurdu. Hazreti Ali'nin bu sözü üzerine Amr, atından inip Hazreti Ali'ye doğru yürüdü. Hazreti Ali de atından indi. Birbirlerine hamle ettiler. Hazreti Ali bir fırsatını bulup, Amr'ın uyluğunu bir kılıç darbesiyle kopardı. Artık işi bitti, diyerek geriye dönmüş gelirken, Amr, kendi kopmuş bacağını Hazreti Ali'ye fırlattı. Hazreti Ali hemen geri dönüp Amr'ın başını kesti. Resûlullah (aleyhisselâm) tekbir getirip: "Ali'nin Amr bin Abdûd ile bir kere karşılaşması, ümmetimin kıyâmete kadar olan ibâdetinden hayırlıdır." buyurdu.

Hazreti Ali, Tebük harbinde bulunmayıp, Resûlullah (aleyhisselâm) tarafından Ehl-i beytin muhafazası için Medine'de bırakılmıştır. Birçok harplerde Resûlullah (aleyhisselâm) efendimiz, sancağı Hazreti Ali'ye vermiştir. Yemen savaşında, ordu başkomutanlığı yapmıştır. Hayber kalesinin fethinde, kalenin kapısını koparıp, kalkan olarak kullanmıştır. Bu savaşta Hazreti Ali'nin gözleri ağrıyordu. Resûlullah (aleyhisselâm) O'nu çağırtarak gözlerine üfledi ve şifa bulması için Allahü teâlâya duâ etti. Hazreti Ali'nin gözlerinde bir ağrı sızı kalmadı. Bu savaşta, yahudilerin meşhûr pehlivanı Merhab: "Hayber halkı iyi bilir ki: Ben, gelip çatan harplerin tutuştuğu, kızıştığı zamanlarda, tepeden tırnağa kadar silâhlanmış, cesâret ve kahramanlığı denenmiş

Merhab'ımdır. Ben, kükreyerek geldikleri zaman aslanları bile kâh mızrakla, kâh kılıçla vurup yere sermişimdir" diyerek müslümanlardan er diledi. Bunun üzerine Hazreti Ali, "Ben O'yum ki: Anam bana Haydar (Arslan) adını takmıştır! Ben, ormanların, heybetli görünüşlü arslanı gibiyimdir. Sizi, geniş ölçüde ve çarçabuk tepeleyici bir er kişiyimdir" diye şiir söyleyerek Merhab'ın karşısına dikildi. Bu şiir Merhab'a o gece gördüğü rüyayı hatırlattı. Rüyasında kendisini bir arslanın parçaladığını görmüştü. Hazreti Ali, Merhab'la karşı karşıya geldiğinde, Merhab'ın tepesine öyle bir kılıç indirdi ki, kılıç, Merhab'ın siperlendiği kalkanını ve demirden miğferini kesti. Başını, ikiye ayırdı. Merhab'ın başına inen kılıncın çıkardığı ses o kadar fazla idi ki, Hayber karargâhında bulunan Ümm-i Seleme "Merhab'ın dişlerine kadar inen kılıcın sesini ben de işittim" demiştir. Hazreti Ali, o gün yahudilerin en namlı kişilerinden sekizini öldürmüştür.

Hazreti Ali şecaat ve kahramanlığı ile tanınmasına rağmen, düşmanlarıyla döğüşürken onlara acır ve haddi tecavüz etmezdi. Çok cesurdu, her yaptığı işi, insanlığın iyiliğini düşünerek yapardı. Savaşlarda düşmanlarının ölümüne bile acırdı. Çok şefkatli ve merhametliydi. Bir harpte düşmanını altına almış, kılıcı ile boğazlamak üzereydi. O anda düşmanı, var gücü ile Hazreti Ali'nin yüzüne tükürdü. Bunun üzerine öldürmekten vazgeçti. Altındaki düşman, niçin öldürmediğini sorunca, "Biraz önce seni, Allah için öldürecektim. Yüzüme tükürünce, kendi nefsim için öldüreceğimden korktum. Nefsimin isteğine uymamak için vazgeçtim." dedi. Bu dinin emirlerindeki büyüklüğü anlayan müşrik hemen müslüman oldu. Hazreti Ali, servet sahibi değildi. Buna rağmen çok cömert, çok kerîmdi. Son derece mütevâzi, alçak gönüllü idi. Hakkında birkaç âyet-i kerîme nâzil olmuş; kerem, cömertlik, adâlet, merhamet ve diğer yüksek fazîletleri öğülmüştür. Pek çok hadîs-i şeriflerde meth edilmiştir. Ehl-i sünnetin gözbebeği, kerâmetler hazinesi ve evliyânın reîsidir.

Peygamber efendimiz, Aliyyü'l-Murtazâ'yı (radıyallahü anh) pek çok severdi. Sevgili kerîmesi (kızı) Hazreti Fâtıma'yı, O'nunla evlendirmişti. Bu, Hazreti Ali hakkındaki iltifât-ı Nebevînin en yüksek bir nişanesiydi. Bir gün Eshâb-ı kiramdan bir zümre gazâ için yola çıkmışlardı. Hazreti Ali de bunların arasında bulunuyordu. Resûl-i Ekrem efendimiz: "Yâ Rabbi! Ali'yi bana tekrar göstermedikçe beni öldürme!" diye duâ buyurdu. Bir hadîs-i şerîfte de Aliyyü'l-Murtazâ'ya hitaben: "Seni ancak mü'min olan sever, sana ancak münâfık olan buğz eder." buyurmuştur.

Resûlullah (aleyhisselâm) veda haccından dönerken "Gadîr-Hum" denilen yerde namaz kıldıktan sonra Eshâb-ı kirama (radıyallahü anh) dönerek: "Ben mü'minlere nefslerinden daha sevgili, yakın değil miyim?" buyurdular. Eshâb-ı kiram tasdîk ederek "Evet yâ Resûlallah! Öylesin", dediler. Sonra Hazreti Ali'nin elinden tutup: "Ben kimin efendisi isem, Ali de, onun efendisidir." buyurdular. Mübârek sözlerine devamla: "Yâ Rabbi! O'na düşmanlık edene düşmanlık et. Onu seveni sev. Onu aşağı tutanı zelîl et. Ona yardım edene yardımcı ol. Nerede olursa olsun hakkı, doğruyu ona bildir!" buyurdular.

Uhud harbinde Eshâb-ı kiramdan birçok kişi şehîd düşmüştü. Bu şerefe nail olamadığından dolayı me'yûs (üzüntülü) görünen Hazreti Ali'ye hitaben Resûl-i Ekrem efendimiz: "Yâ Ali, şehâdet senin arkandadır. Bunlar, kan ile boyandığı zaman nasıl sabır edecektin?" buyurarak mübârek elleriyle onun başını, sakalını okşamıştı. Hazreti Ali de "Yâ Resûlallah, şu buyurduğun hal benim hakkımda tahakkuk edince o, sabredilecek şeylerden delîl, beşaret ve kerâmet sayılacak şeylerden almış olur." diye cevap vermiştir.

Hazreti Ali, Irak'a giderken, Abdullah bin Selâm (radıyallahü anh) O'nun ziyâretine gelmiş: "Yâ Ali, Irak'a gitme, korkarım ki, orada vücuduna bir kılıç ağzı isâbet eder" demiş, Hazreti Ali de: "Evet! Allaha yemîn ederim ki, bunu bana Resûlullah haber vermiştir" diye mukâbelede bulunmuştu. Ebü'l-Esved diyor ki: "Ben, o gündeki gibi böyle nefsine bir kötülük geleceğini haber veren bir muhârib görmedim.

Hazreti Ali vahy kâtiblerindendi. Peygamberin mektûblarını da yazardı. Hudeybiye anlaşmasını da o yazmıştı. Resûlullah (aleyhisselâm) Eshâb-ı kiram arasında iki defa kardeşlik akd edilmesini buyurdukları halde, hiç birinde Hazreti Ali ile, bir başkası arasında akd buyurmayınca, Hazreti Ali'nin "Beni unuttunuz mu?" suâline Peygamberimiz "Sen, dünyâda ve ahirette benim kardeşimsin" buyurdu.

Hazreti Ali, âlîcenâbtı (cömertti), doğru söylerdi. İlmin menbaı, kaynağı sayılırdı. Dindarları, müttekîleri severdi. Fakirlere yardım ederdi. Hazreti Fâtıma ile evlenmiş ve Peygamber (aleyhisselâm) efendimize damat olmuştur. Hazreti Fâtıma'dan, Hasan, Hüseyin ve Ümmü Gülsüm (radıyallahü anh) isimlerinde üç evlâdı olmuştur.

Resûlullah (aleyhisselâm), Hazreti Ali ile Fâtıma, Hasan ve Hüseyin'i (radıyallahü anh) mübârek abaları ile örterek: "İşte, benim Ehl-i beytim bunlardır. Yâ Rabbi, bunlardan kötülüğü kaldır ve hepsini temiz eyle!" buyurdukları bildirilmiştir. İşte bu

Ehl-i beyt, “Âl-i Nebî” namıyla, kıyâmete kadar her mü’min tarafından, her namaz ve duâda yâd olunurlar. Hazreti Ali, fevkalâde belîğ, fasîh konuşurdu. Resûl-i Ekrem (aleyhisselâm)’den sonra Aliyyü’l-Murtazâ derecesinde belîğ hutbe tertip ve irâd eden bir zât görülmemiştir. Arap lisânının ilk kaidelerini koyan zât da Hazreti Ali’dir. Bir gün Kur’ân-ı kerîm’in yanlış okunduğunu duymuş, bunun üzerine Arap gramerinin ana hatlarını ortaya koyarak buna mâni olmuştu. Zamanının en kudretli hatîblerinden biri idi. Her nutku bir şaheserdir. İslâmiyetin yayılmasında görülen hizmeti büyüktür. Bu vazîfeyi herkesten fazla muvaffakiyetle ifâ ederdi.

Kur’ân-ı kerîm lisânına herkesten daha ziyâde âşinâ idi. Kur’ân-ı kerîm’in belâgatine, i’câzına, hakîkatlerine herkesten daha ziyâde vâkıftı. Resûl-i Ekrem’den yayılan feyizlerin nûrlarına en evvel kavuşmuş olan Hazreti Ali’nin nezîh rûhu idi. Onun en büyük bir müfessir olduğunda kimse şüphe etmezdi. Hâsılı Hazreti Ali’nin Kur’ân-ı kerîme büyük bir vukûfiyeti vardı. Hattâ bir gün hutbe irâd ederken cemâate hitaben: “Sorunuz! Bana ne sorar iseniz, size cevâbını veririm. Kitâbullah’dan bana sorunuz. Vallahi bir âyet yoktur ki, ben onun gecede mi, gündüzde mi kırda mı, dağda mı, nâzil olduğunu bilmiyeyim!..” diye buyurmuştu. Bu sebepten, hakkında birçok rivâyet olup anlaşılması güç mes’elerde, onun rivâyeti tercih edilmiştir. Hacc-ı Ekber’in, “Kurban Bayramı” olduğuna dâir olan rivâyeti, bunlardan biridir. Hazreti Ali, Ehl-i beytten olması sebebiyle, Peygamber efendimizin sünnetine herkesten daha fazla vâkıf idi. Bu husûsta herkesin müracaat kapısı idi. Kendisinden 586 hadîs-i şerîf bildirilmiştir. Bunlardan 20 tanesi, hem Sahîh-i Buhârî’de, hem de Sahîh-i Müslimde vardır. Bundan başka 9 hadîs-i şerîf Buhârî’de, 15 hadîs-i şerîf Müslim’de tamamı da Ahmed bin Hanbel’in “Müsned” adlı kitabında vardır.

Hazreti Ali, Eshâb-ı kiramın en büyük fıkıh âlimlerinden idi. Halledilemeyen konular ona havale edilirdi. Peygamber efendimiz onu Yemen’e kadı olarak gönderdi. “Yâ Resûlallah! Ben âlim değilim, Kâdılık ahkâmını bilmem” dedi. Mübârek elini göğsüne koyup: “Yâ Rabbi! Kalbine hidâyet, diline doğruluk ver.” diye duâ buyurdu. Hazreti Ali buyuruyor ki, bundan sonra ben asla iki kimse arasında hüküm vermekten şüpheye düşmedim. Resûl-i Ekrem (aleyhisselâm) “Yâ Ali! Benim deveme binip Yemen’e git. Falan dağdaki tepeye geldiğin zaman üzerine çık. Halkın seni karşıladıklarını göreceksin. O zaman (Ey taşlar, ey ağaçlar! Allahın Resûlü size selâm ediyor, diye söyle)” buyurdu. Hazreti Ali oraya gidip selâmı tebliğ edince, yeryüzünde bir gürültü, uğultu koptu. Taşlar ve ağaçlar Resûl-i Ekrem’in selâmına: “Salât ve selâm, Allah’ın Resûlünün üzerine olsun” diye cevap verdiler. O tepede bulunanlar, bu hali görünce, hepsi birden îmân ettiler.

Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) vefât edince, O yıkayıp kefenledi. Bu son mübârek vazîfe, ona nasîb oldu. Definden sonra, halife seçilen Ebû Bekir’e (radıyallahü anh) bîat edip, ona devlet işlerinde yardımcı oldu ve kadılık (hâkimlik) görevlerinde bulundu. Hazreti Ömer’in halifeliğine de bîat edip, halifenin danışmanı ve hâkimliğini yaptı. Hatta Hazreti Ömer buyurdu ki: “Şayet Hazreti Ali olmasaydı, Ömer helak olurdu.” Hazreti Osman’ın da halifeliğine bîat edip, hilâfet işlerinde onun vezirliğini yaptı. Hazreti Osman’ın şehîd olmasından evvel, gerek kendisi ve gerekse oğulları ile birlikte Hazreti Osman’ı korumak için gerekli tedbirleri almıştır. Hazreti Osman’ın şehâdetini duyunca da oğullarının yüzüne karşı: “Siz yaşarken onun şehîd düşmesine nasıl imkân bıraktınız?” diye büyük bir teessürle hitap etmiştir.

Hazreti Ali, mâni olmaya çalıştığı halde bir türlü önüne geçemediği elim şehâdet vak’ası üzerine Hicrî 35 yılının zilhicce ayında, Medine-i Münevvere’de, halife seçildi. Halife olmasında hiç bir itiraz olmadığından icmâ-ı ümmet ile hilâfet makamına geldi. Hazreti Osman zamanında fitne, yahudîler tarafından başlatılmış ve halîfenin şehîd edilmesine kadar varmıştı. Hazreti Ali’nin hilâfeti zamanında da devam etti. Hazreti Osman’ı şehîd edenlerin cezalandırılması husûsunda Eshâb-ı kiram arasında üç ayrı ictihâd oldu. Sahâbîlerden bir kısmı, tarafsız kalmayı. Hazreti Talha, Hazreti Zübeyr, Hazreti Âişe ve Şam’da bulunan Hazreti Muâviye, suçluların hemen cezalandırılmasını; Hazreti Ali ise, bu husûsta acele edilmemesini, adâletin tatbikinde dikkatli ve tedbirli hareket edilmesini ve başka bir fitneye sebep olmaması için, suçluların, ortalığın durulmasından sonra cezalandırılmasını ictihâd etmişlerdi.

Hazreti Ali suçluları hemen cezalandırmayınca, Talha ve Zübeyr (radıyallahü anh) ile Âişe (radıyallahü anha) Basra’ya gittiler. Hatife, onlarla anlaşmak üzere, Basra’ya yola çıktı. Medine’den ayrılırken, Abdullah İbni Sebe’ye, Medine’de kalmasını emretti. İslâm birliğini bozmaya çalışan ve Hazreti Osman’ın şehîd olmasına sebep olan bütün bu fitnelerin başı olan İbni Sebe, halifenin emrini dinlemedi. Kendi komiteci arkadaşlarıyla gizli toplantı yapıp, halîfeye gözükmeden Basra’ya gitmeye, geceleyin gizlice iki taraftan birine saldırarak, iki tarafı muharebeye tutuşturmaya karar verdiler. Hazreti Ali, Basra’ya yakın bir yerde ordugâh kurdular. Elçi

gönderip, Aişe (radıyallahü anha)'nın ictihâdında olan Basralılarla anlaştılar. Her iki taraf, anlaşma oldu diye rahatça uykuya varınca, Abdullah bin Sebe, yahudisi, gece karanlığında grubu ile birlikte Basralılar üzerine saldırdı. Gece karanlığında kimse ne olduğunu anlayamadı. Ortalık kızıştı ve savaş başladı. Üç gün süren savaş sonunda, iki taraftan onbin kişi şehîd düştüler. "Cemel (Deve) vak'ası" olarak bilinen bu hâdisede Âişe-i Sıddîka (radıyallahü anha) esîr alınınca, Hazreti Ali hürmet ve ikram edip, kendi askerleri arasında bulunan kardeşi Muhammed bin Ebî Bekir ile Medine'ye gönderdi. Hazreti Ali bu vak'adan sonra, Basra'ya bir vâli tayin ederek oradan ayrıldı. Bir daha Medine'ye dönmeyip, Kûfe'ye gitti. İslâm devletinin merkezini de, Kûfe olarak tesbit etti.

Cemel vak'asından bir sene sonra Sıffîn denilen yerde Hazreti Muâviye'nin ordusu ile yüz günde doksan meydan muharebesi yaptı. Askerlerinden yirmibeşbin, karşı taraftan kırkbeşbin kişi şehîd oldu. Karşı taraftan gelen sulh teklifini kabûl edince, ordusundan yedibin kişi ayrıldı. Bunlara "Hârici" denildi. Bunların üzerine yürüyüp, perişan etti.

Hicretin kırkıncı yılının Ramazan-ı şerîf ayının onyedinci Cuma günü sabah namazına giderken İbni Mülcem adlı bir harici tarafından başına zehirli bir kılıçla vurularak yaralandı. İki gün sonra altmışüç yaşında iken, şehîd oldu. Techîz ve tekfîni, oğlu Hazreti Hasan tarafından yapılmış ve namazı eda olunduktan sonra Kûfe'nin kabristanı sayılan Necef'e defn edilmiştir.

Amr İbni zi-Mürr el-Hemadânî şöyle rivâyet ediyor: Hazreti Ali, Kûfe'de kılıç darbesini aldıktan sonra huzûruna girdim. Başını birşey ile sarmıştı. Dedim ki: "Ey mü'minlerin emiri! Yarayı bana gösterir misin? Hemen sargıyı açtı. Baktım. Birşey yok, hafif bir yaradan ibâret, dedim. Hazreti Ali: "Evet sizden ayrılmaktayım" dedi. Kerîmesi Ümmü Gülsüm perde arkasından ağlamaya başlamıştı. Hazreti Ali: "Kızım sükut et! Eğer benim gördüklerimi görecek olsan ağlamazsın" dedi. "Yâ Emîr-el-Mü'mimîn, ne görüyorsun?" diye sordum. Buyurdu ki: "İşte bunlar melelekler ile nebîler cemâati; işte bu da Muhammed aleyhisselâm! Yâ Ali, müjde sana, teveccüh etmekte bulunduğun hâl, şu içinde bulunduğun halden daha hayırlıdır, diye buyuruyor."

Halifeliği devrinde zuhur eden fesatçılarla mücadelede bulunduğundan, beş sene süren hilafet zamanlarında sükun ve huzûr bulamamış, hükümet idâresinde Hazreti Ömer'in yolunu tutmuştur. Memurları murâkabe eder, her işin emniyet ve istikamet dairesinde yapılmasını ister, halka karşı şefkat gösterirdi. Yoksulları Beyt-ül-mâldan geçindirirdi. Her tarafta askeri birer merkez vücuda getirdi. Beyt-ül-mâlı muhafaza yolunda gerekli teşkilâtı kurdu. Hazreti Ali'nin İslâmiyetin yayılmasındaki hizmeti büyüktür.

Hazreti Ali, buğday benizli, orta boylu, uzun gerdanlı, güler yüzlü, iri ve siyah gözlü, geniş göğüslü, iri yapılı idi. Sakalı sık idi. Sakalını muharebe zamanlarında sünnet olandan fazla uzatır ve omuzlarına kadar yayılırdı. Son zamanlarında saçı ve sakalı pamuk gibi beyaz olmuştu. Hem ilim, hem de amel bakımından en yüksek derecede olduğu halde, Allah korkusundan hemen her gün ağlardı. Güzel ahlâkın canlı bir timsali idi. Çok hadîs-i şerîf ile övüldü. Hazreti Ali hakkında söylenmiş hadîs-i şeriflerden ba'zıları:

"Allahü teâlâ bana dört kişiyi sevmemi emretti. Ben de onları seviyorum." Bunlar kimlerdir? denildikte, "Ali onlardandır. Ali onlardandır. Ali onlardandır ve Ebû Zer, Mikdat ve Selmân'dır."

"Ali, dünyâda da, âhirette de benim kardeşimdir."

"Ali, Cennette sabah yıldızı gibi parlar."

"Ben ilmin şehriyim, o şehrin kapısı Ali'dir."

"Ali bendendir, ben de ondanım, Onu bütün mü'minler sever."

"Ali'ye bakmak ibâdettir. Ali'yi inciten beni incitmiş gibidir."

"Kadınların en iyisini, erkeklerin en iyisine verdim."

"Kızım Fâtıma'yı Ali'ye vermeyi, Rabbim bana emr eyledi. Allahü teâlâ her peygamberin sülâlesini kendinden, benim sülâlemi de Ali'den yaratmıştır.

"Ali, kıyâmet günü benim yanımdadır. Havuz ve kevser yanında benimledir. Sırat üzerinde benimledir. Cennette benimledir. Allahü teâlâyı görürken benimledir."

"Münâfıkların kalbinde dört kimsenin muhabbeti toplanmaz: Ebû Bekir, Ömer, Osman ve Ali (radıyallahü anh)"

"Îmânın alâmetleri vardır: Birinci alâmeti Ali'yi sevmektir. Ali iyilerin rehberidir. Ona yardım edene, yardım edilir. Ona sıkıntı vermeye uğraşanın kendisi perişan olur. Cennet üç kimseye âşıktır. Ali'ye, Selmân'a ve Ammâr'a."

"Ehl-i beytim, Nûh aleyhisselâmın gemisi gibidir. Onlara tabi' olan selâmet bulur. Olmayan helak olur."

Hazreti Ali'nin (radıyallahü anh) Peygamberimizden (aleyhisselâm) rivâyet ettiği bazı hadîs-i şerîfler şunlardır:

"Günah işleyen biri pişman olur, abdest alıp namaz kılar ve günahı için istiğfar ederse (bağışlanmasını dilerse), Allahü teâlâ o günahı elbette affeder. Çünkü Allahü teâlâ, Nisa sûresi 109. âyetinde: (Biri günah işler veya kendine zulm eder, sonra, pişman olup, Allahü teâlâ'ya istiğfar ederse, Allahü teâlâ'yı çok merhametli ve af ve mağfiret edici bulur) buyurmaktadır."

"Üzerinde farz borcu olan kimse, kazasını kılmadan nafile kılarsa, boş yere zahmet çekmiş olur. Bu kimse kazasını ödemedikçe, Allahü teâlâ, onun nafile namazlarını kabûl etmez."

Eshâb-ı kiram birbirlerini çok severlerdi.

Bir gün Ebû Bekir Sıddîk (radıyallahü anh) Resûlullah'ın (aleyhisselâm) evine geldi. İçeri gireceği sırada, Ali bin Ebî Talib (radıyallahü anh) da geldi. Hazreti Ebû Bekir:

(Geri çekilip) Yâ Ali! Sen buyur, gir dedi. O da cevap verip, aralarında, aşağıdaki uzun konuşma oldu:

Hazreti Ali: -Yâ Ebâ Bekir! Sen önce gir ki, her iyilikte önde olan, her hayırlı işte ileri olan, herkesi geçen sensin.

Hazreti Ebû Bekir: -Sen, önce gir yâ Ali! Resûlullah'a daha yakın sensin.

Hazreti Ali: Ben senin önüne nasıl geçerim. Çünkü Resûlullah'tan işittim. "Ümmetimden Ebû Bekir'den daha üstün bir kimsenin üzerine güneş doğmadı" buyurdu.

Hazreti Ebû Bekir: Ben, senin önüne nasıl geçebilirim ki, Resûlullah (aleyhisselâm) kızı Fâtımat-üz-Zehrâ'yı sana verdiği gün "Kadınların en iyisini, erkeklerin en iyisine verdim"buyurdu.

Hazreti Ali: Ben senin önüne geçemem. Çünkü, Resûlullah (aleyhisselâm) "İbrâhîm aleyhisselâmı görmek isteyen Ebû Bekir'in yüzüne baksın", buyurdu.

Hazreti Ebû Bekir: -Senin önüne geçemem. Çünkü Resûlullah (aleyhisselâm) "Âdem aleyhisselâmın hilm sıfatını ve Yûsuf aleyhisselâmın güzel ahlâkını, görmek isteyen Ali Mürtezâ'ya baksın" buyurdu.

Hazreti Ali: -Senin önünden giremem. Çünkü, Resûlullah (aleyhisselâm) "Yâ Rabbi! Beni en çok seven ve Eshâbımın en iyisi kimdir?" dedi. Cenâb-ı Hak: "Yâ Muhammed (aleyhisselâm) Ebû Bekir Sıddîktır" buyurdu.

Hazreti Ebû Bekir: Ben, senin önüne geçemem!
Resûl (aleyhisselâm) Hayber'de: "Yarın sancağı öyle bir kimseye veririm ki, Allahü teâlâ Onu sever. Ben de, Onu çok severim."buyurdu.

Hazreti Ali: -Senin önünden geçemem çünkü, Resûl aleyhisselâm "Cennetin kapıları üzerinde "Ebû Bekir Habîbullah" yazılıdır buyurdu.

Hazreti Ebû Bekir: -Senin önüne nasıl geçebilirim? Çünkü, Resûl aleyhisselâm Hayber gazâsında, bayrağı sana verip, "Bu bayrak Melik-i Galibin Ali bin Ebî Tâlib'e hediyesidir." buyurdu.

Hazreti Ali: -Senin önüne nasıl geçebilirim. Çünkü, Resûl aleyhisselâm: "Yâ Ebâ Bekir! Sen benim, gören gözüm ve bilen gönlüm yerindesin!" buyurdu.

Hazreti Ebû Bekir: -Senin önüne geçemem. Çünkü, Resûl aleyhisselâm buyurdu ki: "Kıyâmet günü, Ali Cennet hayvanlarından birine binmiş olarak gelir. Cenâb-ı Hak buyurur ki: Yâ Muhammed aleyhisselâm! Senin baban İbrâhîm Halîl, ne güzel babadır. Senin kardeşin Ali bin Ebî Tâlib ne güzel kardeştir."

Hazreti Ali: -Senin önüne geçemem! Çünkü, Resûl aleyhisselâm buyurdu ki: "Kıyâmet günü, Cennet Meleklerinin reîsi olan Rıdvan adındaki Melek Cennete girer. Cennetin anahtarını getirir. Bana verir. Sonra Cebrâil (aleyhisselâm) gelip, Yâ Muhammed! Cennetin ve Cehennemin anahtarlarını, Ebû Bekir Sıddîk'a ver. Ebû Bekir, istediğini Cennete, dilediğini Cehenneme göndersin der."

Hazreti Ebû Bekir: -Senin önünden giremem. Çünkü, Resûl aleyhisselâm buyurdu ki: "Ali kıyâmet günü benim yanımdadır. Havz ve kevser yanında, benimledir. Sırat üzerinde benimledir. Cennette, benimledir. Allahü teâlâyı görürken, benimledir."

Hazreti Ali: -Senden önce giremem. Çünkü Resûl aleyhisselâm "Ebû Bekir'in imânı, bütün mü'minlerin imânları yekûnu iletartılsa, Ebû Bekir'in imânı ağır gelir." buyurdu.

Hazreti Ebû Bekir: -Senin önüne nasıl geçebilirim? Çünkü Resûl aleyhisselâm "Ben ilmin şehriyim. Ali bunun kapısıdır." buyurdu.

Hazreti Ali: -Senin önünden nasıl yürüyebilirim? Çünkü Resûl aleyhisselâm "Ben sâdıklığın şehriyim. Ebû Bekir, bunun kapısıdır." buyurdu.

Hazreti Ebû Bekir: -Senin önüne geçemem! Çünkü Resûl aleyhisselâm buyurdu ki: "Kıyâmet günü, Ali bir güzel ata bindirilir. Görenler acaba, bu hangi Peygamberdir? derler. Allahü teâlâ, bu Ali bin Ebî Tâlib'tir buyurur."

Hazreti Ali: -Senin önünden gidemem! Çünkü Resûl aleyhisselâm "Ben ve Ebû Bekir, bir topraktanız. Tekrar bir olacağız" buyurdu.

Hazreti Ebû Bekir: -Senin önünden gidemem! Çünkü Resûl aleyhisselâm buyurdu ki: "Allahü teâlâ, ey Cennet! Senin dört köşeni, dört kimse ile bezerim. Biri, Peygamberlerin üstünü Muhammed'dir. (aleyhisselâm). Biri, Allah'dan korkanların üstünü Ali'dir. Üçüncüsü, kadınların üstünü, Fâtımat-üz-Zehrâ'dır. Dördüncü köşesindeki de temizlerin üstünü Hasan ve Hüseyin'dir."

Hazreti Ali: -Senin önünden nasıl girebilirim? Çünkü, Resûl aleyhisselâm buyurdu ki: "Sekiz Cennetten şöyle ses gelir: Ey Ebû Bekir! Sevdiklerinle birlikte gel. Hepiniz, Cennete girin!"

Hazreti Ebû Bekir -Senin önünden gidemem! Çünkü, Resûl aleyhisselâm: "Ben bir ağaca benzerim. Fâtıma bunun kökü, Ali, gövdesi, Hasan ve Hüseyin, meyvesidir."buyurdu.

Hazreti Ali: -Senin önüne geçemem! Çünkü, Resûl aleyhisselâm buyurdu ki: "Allahü teâlâ, Ebû Bekir'in bütün kusurlarını af etsin. Çünkü O, kızı Âişe'yi bana verdi. Hicrette bana yardımcı oldu. Bilâl-i Habeşî'yi, benim için alıp âzâd etti."

Resûlullah'ın (aleyhisselâm) bu iki sevgilisi, kapıda böyle konuşurlarken, kendileri içeriden dinliyordu. Hazreti Ali'nin sözünü kesip içeriden buyurdu ki: "Ey kardeşlerim Ebû Bekir ve Ali! (radıyallahü anh) artık içeri girin! Cebrâil aleyhisselâm gelip dedi ki, yerdeki ve yedi kat göklerdeki melekler sizi dinlemektedir. Kıyâmete kadar birbirinizi övseniz, Allahü teâlâ yanındaki kıymetinizi anlatamazsınız" ikisi bir birine sarılıp, birlikte Resûlullah'ın (aleyhisselâm) huzûruna girdiler. Resûlullah efendimiz:

- "Allahü teâlâ, ikinize de yüzbinlerle rahmet etsin, ikinizi sevenlere de, yüzbinlerle rahmet etsin ve düşmanlarınıza da, yüzbinlerle lanet olsun!" buyurdu. Hazreti Ebû Bekir Sıddîk dedi ki:

"Yâ Resûlallah! Ben, Ali kardeşimin düşmanlarına şefaat etmem, Hazreti Ali de dedi ki: "Yâ Resûlallah! Ben de Ebû Bekir kardeşimin düşmanlarına şefaat etmem ve başını kılıç ile bedeninden ayırırım. Ebû Bekir (radıyallahü anh): Ben, senin düşmanlarına Kevser havzından su vermem, buyurdu: Hazreti Ali de: Ben senin düşmanlarını sırat üzerinden geçirmem, buyurdu.

Hazreti Muâviye, Hazreti Ali Hakkında: "Hazreti Ali son derece âlîcenâb bir insandı. Sözün doğrusunu söyler, her davayı hakkaniyetle hallederdi. Ali (radıyallahü anh), ilim ve hikmetin feyyaz bir kaynağı idi. Kendisi dünyâ ziynetlerinden ve şatafatlarından nefret eder, gecenin karanlığında mescidin mihrabına gelir, düşünür, ibadet eder ve ağlardı. Dindar ve muttaki olanlara, fukara ve muhtaç olanlara yardımı severdi. Şeytan, dünyâ, hiçbir vakit onu aldatamadı," demiştir.

Peygamber efendimiz (aleyhisselâm), Hazreti Ali'ye buyurdular ki: "Yâ Ali altıyüzbin koyun mu istersin, yahut altıyüzbin altın mı veyahut altıyüzbin nasîhat mı istersin?" Hazreti Ali dedi ki: "Altıyüzbin nasîhat isterim." Peygamber aleyhisselâm buyurdu ki: "Şu altı nasîhata uyarsan, altıyüzbin nasîhata uymuş olursun."

1. "Herkes nafilelerle meşgûl olurken, sen farzları ifâ et. Yani farzlardaki rükünleri, vâcibleri, sünnetleri, müstehabları ifâ et!

2. Herkes dünyâ ile meşgûl olurken, sen Allahü teâlâyı hatırla. Yani din ile meşgûl ol, dine uygun yaşa, dine uygun kazan, dine uygun harca!

3. Herkes birbirinin ayıbını araştırırken, sen kendi ayıplarını ara. Kendi ayıplarınla meşgûl ol!

4. Herkes, dünyâyı imâr ederken, sen dinini imâr et, zînetlendir.

5. Herkes halka yaklaşmak için vâsıta ararken, halkın rızâsını gözetirken, sen Hakkın rızâsını gözet. Allahü teâlâya yaklaştırıcı sebep ve vâsıtaları ara!

6. Herkes çok amel işlerken, sen amelinin çok olmasına değil, ihlâslı olmasına dikkat et!"

Hazreti Ali Sıffîn harbine giderken, yolda susayan askeri için, su bulamayınca, birçoklarının kaldıramadığı bir taşı tek başına kaldırdı, altından leziz su çıktı. İçtiler, aldılar götürdüler. Ali (radıyallahü anh) o taşı yine yerine koydu. Bu hâdisenin geçtiği yerin yakınında bir kilise vardı. O kilisenin rahibi bu hali oradan gördü. Hemen aşağı inip, Hazreti Ali'nin huzûruna geldi. Sen Peygamber misin? diye sordu. "Hayır ben son Peygamber Muhammed bin Abdullah'ın (aleyhisselâm) halîfesiyim" buyurdu. Râhib elini ver ki müslüman olayım dedi. Ali (radıyallahü anh) elini uzattı. Rahib, Allahtan başkasının ibâdete hakkı olmadığına, Muhammed'in (aleyhisselâm) Allahın Resûlü olduğuna ve senin de Resûlün vârisi olduğuna şehâdet ederim dedi. Ali (radıyallahü anh) rahibe: "Sen bu yaşa kadar kendi dinini yaşamışsın. Ne sebeple şimdi bizim dinimize girdin?" diye'sordu. Râhib: "Ey Emîr'ül-mü'minîn, bu kiliseyi, bu taşı kaldıran için yapmışlardır. Biz kitaplarımızda okuyoruz. Âlimlerimizden de duyduk ki, burada bir pınar vardır. Üzerinde bir taş vardır. O taşı Peygamber veya peygamber vârisi kaldırabilir. Senin bu taşı kaldırdığını görünce, arzuma kavuştum ve yıllardır beklediğim şeyi buldum" dedi. Emîr'ül-Mü'minîn bu sözü işitince ağladı. Gözlerinin yaşından sakalı ıslandı. Sonra: "Allahü teâlâ'ya hamd olsun ki, beni unutulmuşlardan değil, kitabında zikr edilenlerden eyledi?" buyurdu.

Hazreti Ali (radıyallahü anh) namaza durunca âlem altüst olsa haberi olmazdı. Derler ki: Bir harbde mübârek ayağına ok gelmiş, demir kısmı kemiğe işlemişti. Bu yüzden okun demirini çekemediler. Cerraha gösterdiler. Cerrah: "Sana aklı gideren, bayıltan ilaç vermeli ki ancak o zaman demir çekilir. Yoksa, bunun ağrısına tahammül edilemez" dedi. Emîr'ül-mü'minîn: "Bayıltıcı ilâca ne lüzum var, biraz sabredin, namaz vakti gelsin, namaza durunca çıkarın" buyurdu. Namaz vakti geldi. Hazreti Ali namaza başladı. Cerrah da Emîr Hazretlerinin mübârek ayağını yarıp demiri çıkardı. Yarayı sardı. Hazreti Ali, namazını bitirince cerraha: "Demiri çıkardın mı?" buyurdu. Cerrah: "Evet çıkardım," dedi. Hazreti Ali: "Hiç farkına varmadım," buyurdu. İbni Mülcem, Hazreti Ali'nin bu hâlini bildiği için, namaza giderken şehîd etmeği tercih etmişti.

Allahü teâlâ, Hazreti Ali için güneşi iki kere batarken geri çevirmiştir. Birisi Resûlullah'ın (aleyhisselâm) zaman-ı şeriflerinde idi. Ümmü Seleme, Esma bint-i Ümeys, Câbir bin Abdullahi'l-Ensârî ve Ebû Saîdi'l-Hudrî (radıyallahü anh) rivâyet ettiler. Peygamber efendimiz, huzûrlarında Hazreti Ali olduğu halde evlerinde idiler. Cebrâil (aleyhisselâm) vahy getirdi. Resûl-i Ekrem vahyin ağırlığından mübârek başını Hazreti Ali'nin dizine koydu. Güneş batıncaya kadar kaldıramadı. Hazreti Ali (radıyallahü anh) namazını oturduğu yerde imâ ile kıldı. Resûl-i Ekrem'i rahatsız etmemek için yerinden kalkmadı. Sultan-ı Kâinat efendimiz vahyin ağırlığından kurtulunca: "Yâ Ali! İkindi namazını kıldın mı?" diye sordular. Hazreti Ali imâ ile kıldım, dedi. Habîbullah güneşe emir buyurdular. Güneş geriye dönerek dağın üzerinde durdu. Hazreti Ali namazını kıldı. Güneş tekrar yerine gitti. Esma bint-i Umeys (radıyallahü anh) diyor ki: "Güneş ikinci defa batarken testere sesi gibi bir ses işitildi."

Resûlullah'tan (aleyhisselâm) sonra Hazreti Ali Bâbil'e giderken Fırat nehrinden geçmek icab etti. İkindi namazı vakti idi. Beraberindekilerin, bir kısmı ile kendileri ikindi namazını kıldılar. Bir kısmı da hayvanlarını sudan geçirmeğe uğraştı. Güneş battı. Bunlar ikindi namazını kılamadılar. Hazreti Ali duâ buyurdu. Hak teâlâ güneşi geriye getirdi. Namazını kılmayanlar selâm verinceye kadar güneş kaldı. Sonra korkunç bir ses çıkararak battı. Hazreti Ali'nin Eshâbı korktular. Tesbih, tehlîl ve istiğfar ettiler.

Birgün Eshâb-ı kiram Resûlullah'dan (aleyhisselâm) Hazreti Ali'yi çok sevmelerinin sebebini sordular. Server-i âlem: "Varın Ali'yi çağırın!" buyurdular. Eshâb-ı kiramdan birisi Hazreti Ali'yi çağırmaya gitti. Habîb-i Ekrem, Hazreti Ali gelmeden Eshâbına: "Ey Eshâbım! Siz birisine iyilik etseniz, o size karşılık olarak kötülük yapsa ne yaparsınız?"buyurdular. Eshâb-ı kiram: "Yine iyilik ederiz" dediler. Resûl-i Ekrem "O kimse yine size kötülük yaparsa ne yaparsınız?" buyurdular. Eshâb-ı kiram: "Tekrar iyilik yaparız," dediler. Resûl-i - Ekrem: "Tekrar size kötülükte bulunursa, ne yaparsınız?" buyurunca "Eshâb-ı kiram başlarını aşağı indirdiler, bir cevâb veremediler.

Hazreti Ali geldi. Resûl-i Ekrem, Hazreti Ali'ye "Yâ Ali! Sen birisine iyilik etsen, o sana kötülük yapsa, sen ne yaparsın!" buyurdular. Hazreti Ali: "İyilik yaparım" dedi.

Resûl-i Ekrem aynı soruyu yedi kere tekrarladı. Hazreti Ali hepsinde: "Yine iyilik yaparım," diye cevap verdi. Sonra ilâve ederek "O kimseye ben iyilik yaptıkça, o bana hep kötülükte bulunsa yine ben ona iyilik yaparım" dedi. Bunun üzerine Eshâb-ı kiram: "Yâ Resûlallah! Hazreti Ali'yi çok sevmenizin sebebini anladık, bu sevgiye lâyık olduğunu gördük" dediler ve Hazreti Ali'ye duâ ettiler.

Resûlullah (aleyhisselâm) bir hadîs-i şerîfte: "Fakirlikle öğünürüm" buyurdu. Hazreti Ali bu hadîs-i şerîfi Habîb-i

Ekrem’den (aleyhisselâm) işitince dünyâya hiç kıymet vermedi. Çok fakîr oldu. Meselâ bugün eline bin altın geçse, bir tanesi ertesi güne kalsın demez, hepsini fakirlere dağıtırdı. Resûl-i Ekrem, Hazreti Ali’ye cömertlerin sultanı mânâsına,“Sultân-ül-Eshıyâ” buyurdular. Bir gün Hazreti Ali, Hazreti Fâtıma’ya: “Evde yiyecek bir şey var mı, çok acıktım” buyurdu. Hazreti Fâtıma evde bir şey olmadığını, yalnız altı akçenin olduğunu söyleyerek: “Bu akçeler ile çarşıdan yiyecek al. Bir de Hasan, Hüseyin meyve istemişlerdi. Biraz da meyve alırsın” dedi. Hazreti Ali altı akçeyi alıp çarşıya çıktı. Yolda giderken bir kimsenin, bir Müslümanın yakasına yapışmış, ya hakkımı ver veya yürü mahkemeye gidelim dediğini, yakasını bırakmadığını gördü. Borçlu adam, bana birkaç gün daha müsâade et, diyorsa da yakasına yapışan: “Hayır ben de sıkıntıdayım, bir saat bile bekleyecek hâlde değilim” diyordu. Hazreti Ali bunların çekişmelerini görünce yanlarına vardı: “Münâkaşanız kaç para içindir?” buyurdu. “Altı akçedir” dediler. Hazreti Ali: (Kendi kendine) “Müslümanı bu sıkıntıdan kurturayım, nasılsa Hazreti Fâtıma’ya bir cevâb bulurum,” diye düşündü. Yanındaki altı akçeyi vererek, borçlu müslümanı sıkıntıdan kurtardı. Bir zaman Hazreti Fâtıma’ya ne söyliyeyim diye düşünceye daldı. Sonunda nasıl olsa Hazreti Fâtıma kadınların seyyidesi, Resûlullah’ın kızıdır, bir şey demez, diyerek eli boş eve döndü. Hazreti Hasan ve Hüseyin kapıya koştular. Babalarının meyve getireceğini ümid ediyorlardı. Babalarının ellerini boş görünce ağlamaya başladılar. Hazreti Fâtıma’ya: “Verdiğin altı akçe ile bir müslümanı hapisten kurtardım,” buyurdu. Hazreti Fâtıma: “Çok iyi yaptın, elhamdülillah, bir müslümanı hapisten kurtarmışsın. Hak teâlâ bize kâfidir,” dedi. Fakat, mübârek hâtır-ı şerifleri biraz mahzûn oldu. Hazreti Ali üzüntüsünü sezip, iki oğlunun da ağladıklarını görünce gönlünde bir kırıklık hissetti. Bu elem ile dışarı çıktı. “Bari gidip Resûlullah’ın (aleyhisselâm) mübârek yüzünü göreyim de, bu üzüntüden kurtulayım” diye düşündü. Zira Resûlullah’ın (aleyhisselâm) mübârek yüzüne bakan kimsenin her üzüntüsü gittiği gibi, kalbinde sürûr ve safa hâsıl olurdu. Bunun için Hazreti Ali, Resûlullah’ın (aleyhisselâm) tesiri katı ve çabuk bir ilaç gibi olan mübârek ayaklarının tozuna yüz sürmeye gitti. Yolda bir kimse gördü. Elinde besili bir deve vardı. Hazreti Ali’ye: “Ey yiğit! Bu deveyi satıyorum, alır mısın?” dedi. Hazreti Ali “Şimdi param yoktur” dedi. O şahıs: “Sana veresiye veririm” dedi. Hazreti Ali “Kaça veriyorsun?” buyurdu. O şahıs “Yüz akçeye veririm”, dedi. Hazreti Ali “Kabûl ettim,” dedi. O şahıs da “Peki ben de kabûl ettim,” dedi. Deveyi, Hazreti Ali’ye teslim etti. Hazreti Ali deveyi almış, biraz gitmişti. Bir adama rastladı. Hazreti Ali’ye: “Bu deveyi bana satar mısın?” dedi. Hazreti Ali “Evet satarım” buyurdu. O kimse: “Üçyüz akçeye bana verir misin?” dedi. Hazreti Ali: “Olur veririm,” dedi.

Deveyi o şahsa sattı. Üçyüz akçeyi peşin alınca doğru çarşıya gitti. Yiyecek ve meyveler aldı. Evine girince çocuklar sevindiler. Babalarının getirdiği yiyecek ve meyveleri yemeğe koyuldular. Fatimat-üz-Zehrâ (radıyallahü anha) Hazreti Ali’den bu yiyecekleri nereden aldığını sordu. Hazreti Ali mes’eleyi anlattı. Yemeklerini yiyip Allahü teâlâ’ya hamd ü sena ettikten sonra Hazreti Ali, Hazreti Fâtıma’ya: “Ben, Resûl-i Ekrem’in sohbetine gidiyorum” diyerek evden çıktı. Yolda Resûl-i Ekrem’e, yanında Eshâb-ı kiram oldukları hâlde, rastladı. Meğer Resûl-i Ekrem (aleyhisselâm), Hazreti Ali ve Fâtıma’yı görmeğe geliyorlarmış.

Resûlullah (aleyhisselâm) “Yâ Ali! Deveyi kimden alıp, kime sattın?” buyurdu. Hazreti Ali “Allah ve Resûlü bilir,” dedi. Resûl-i Ekrem: “Yâ Ali! Sana deveyi satan Cebrâil aleyhisselâm, satın alan da, İsrâfil aleyhisselâm idi. Deve de Cennet develerinden idi” O müslümanı sıkıntıdan kurtardığın için Hak teâlâ dünyâda bire elli hasene (sevâb)verdi. Âhirette vereceğinin hesabını ise kendisinden başka kimse bilmez” buyurdu.

Hikmetli, ibretlerle dolu sözleri çoktur. Kalblere tesir eden kıymetli sözlerinden bazıları şunlardır: Buyurdu ki: “Kişi dili altında saklıdır. Konuşturunuz kıymetinden neler kaybettiğini anlarsınız.” “Dünya bir cifedir, leştir. Ondan birşey isteyen köpeklerle dalaşmaya dayanıklı olmalı.” “Allahü teâlâya yemîn ederim ki, beni yalnız mü’min sever ve bana yalnız münâfık buğz eder.”

“İnsanın yaşlanıp Rabbini bildikten sonra ölmesi, küçükken ölüp, hesapsız Cennete girmesinden daha hayırlıdır.”

“Kul ümidini yalnız Rabbine bağlamalı ve yalnız günahları kendini korkutmalıdır.” “İnsanlar arasında, Allah’ı en iyi bilen, onu çok sevendir, tam ta’zîm, edendir.”

“Sizin için korktuğum şeylerin en başında, nefsinin hevasına uymak ve uzun emelli olmak gelir. Birincisi hak yoldan alı kor. İkincisi ise âhireti unutturur.”

“Takvâ, hataya devamı bırakmak, aldanmamaktır.”

“Kalbler kablara benzer. Hayırlı olan, hayırla dolu olanıdır.”

“İlimsiz yapılan ibâdette, anlayış vermiyen ilimde, tefekküre götürmiyen Kur’ân-ı kerîm okumakta hayır yoktur.”

“Bana bir harf öğretenin kölesi olurum.”

Vefâtında, son sözü “Lâ ilahe illallah Muhammedün resûlullah” oldu.

“Müslümanların hayırlısı, müslümanlara yardım eden ve faydalı olandır.”

“İyilik bilmez birisi de olsa, sen iyilik yap! Zira o, mukabilinde teşekkür edene yapılan iyilikten mîzânda daha ağır basar.”

“Arkadaşlarımdan bir grup toplayıp kendilerine bir ziyâfet vermem, benim için bir köle azad etmekten daha sevimlidir.”

“Kendinize Allah yolunda kardeşler edininiz. Çünkü onlar dünya için de, ahiret için de lâzımdır. Cehennem ehlinin “Artık bizim için, ne şefaatçiler, ne de candan bir dost yok.” (Şuarâ, 100-101) sözlerini işitmiyor musunuz? Hadîs-i şerîfte de şöyle gelmiştir: “Bir kul, Allah yolunda yeni bir kardeş edindi mi, Allahü teâlâ da Cennette onun için bir derece ihdas eder.”

“İleride öyle zamanlar gelecek ki, kıtal ve zulümsüz hükümdârlık etmeğe yol bulunmayacak; çılgınlık ve cimrilik etmeden zengin olmak mümkün olmayacak; kişilerin arzularına uymadıkça da insanlarla sohbet etmek mümkün olmayacak. Bu zamana kim yetişecek olur da sohbet ve metanet gösterir ve kendisini korursa, Allahü teâlâ ona elli sıddîk sevâbı verir.”

“Ahîr zamanda bir mü’min, halk arasında adını unutturmadıkça rahat edemeyecektir.” “Sizin hayırlılarınız, günahına gerçekten çok tövbe edenlerdir.”

“Her kim kötüyü yasaklar, fâsıka kızar ve Allah’ın yasaklarının hududu çiğnendiği zaman öfkelenirse, Allahü teâlâ da o kulunun lehine öfkelenir.”

“Öyle zamanlar gelecek ki münkeri inkâr edenlerin sayısı insanların onda birinden az olacaktır. Sonra bunlar da gider ve artık kötüyü yasaklayan tek kimse bulunmaz.”

“Her fenâlıktan uzak kalmanın yolu, dili tutmaktır.”

“Hayra niyet edince acele et ki, nefsin seni yenip de caydırmasın.”

“Dünya hayatı kimseye bâki değildir. Şiddeti de ni’meti de geçicidir.”

“İki şey aklı ve tedbiri bozar. Biri acele etmek, biri de olmayacak şeyi istemek.”

“Akıl gibi mal, iyi huy gibi dost, edep gibi miras, ilim gibi şeref olmaz.”

“Danışmadan (istişâre etmeden) doğruya ulaşılamaz.”

“Tembellik insanı vaktinden önce yıpratır.”

“Öksüzü ağlatmak zulümdür.”

---

1) Üsûd-ül-gâbe, cild-4, sh. 91
2) El-İsâbe, cild-2, sh. 506
3) Târih-i Bağdâd, cild-1, sh. 133
4) Tarîh-ül-hülefâ, sh. 166
5) Tezkiret-ül-Huffâz, cild-1, sh. 10
6) Hulâsatü Tezhib-il-Kemâl sh. 232
7) Şecerât-üz-Zeheb cild-1, sh. 49
8) Tabakât-ü İbnisa’d cild-3, sh. 11
9) Tabakât-ül-Kurrâ Libnü’l-Cezerî, cild-1, sh. 546
10) Tabakât-üş-Şirâzî sh. 41
11) Tabakât-ül-Kurrâ li’z-Zeheb, cild-1, sh. 30
12) El-İber cild-1, sh. 46
13) En-nücûm-üz-zâhire, cild-1, sh. 119
14) Tabakât-ül-huffâz, cild-1, sh. 5
15) Ravzât-üs-safa cild-2, sh. 135
16) Hilyet-ül-evliyâ cild-1, sh. 61
17) El-İstiâb cild-3, sh. 26
18) Miftâh-un-necât sh. 48
19) İzâlet-ül-hafâ cild-1, sh. 254
20) Tam İlmihâl, Se’âdet-i Ebediyye sh. 984
21) Eshâb-ı Kirâm sh. 311
22) Savâik-ul-Muhrikâ sh. 115